

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 141/2024-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 7/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 8/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 9/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 10/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 11/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 12/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 13/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 14/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 15/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 16/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 17/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 18/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 19/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 20/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 21/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 22/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. PN-4C/351/2008 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. PN-4C/351/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **2 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a tieto zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie a prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu, na ktorý prešiel výkon súdnictva z Okresného súdu Piešťany. Okresnému súdu žiadajú prikázať konať bez zbytočných priet'ahov s tým, že každému z nich bude priznané finančné zadost'učinenie po 16 000 eur.

II.

2. Pôvodne dvaja žalobcovia – urbárske pozemkové spoločenstvo sťažovateľov a jeho predseda – sa žalobou proti dvom žalovaným z novembra 2006 domáhajú určenia neplatnosti kúpnej zmluvy. Urbárske pozemkové spoločenstvo sťažovateľov v januári 2012 navrhlo rozšíriť okruh žalobcov o jeho spoločníkov. Okresný súd uznesením z júla 2012 tomu nevyhovел, no toto uznesenie bolo krajským súdom uznesením z mája 2013 zrušené. Okresný súd uznesením z novembra 2013 návrhu vyhovел, no i toto uznesenie bolo krajským súdom uznesením z júna 2014 zrušené. Okresný súd uznesením z februára 2016 na stranu žalobcov pripustil vstup 65 žalobcov, medzi nimi aj sťažovateľov. Toto uznesenie po potvrdení uznesením krajského súdu z mája 2017 nadobudlo právoplatnosť v októbri 2017. Po pojednávaní v novembri 2018 bolo nariadených 16 pojednávaní, na ktorých nedošlo k prejednaniu veci z dôvodu, že bolo zistené úmrtie niektorého zo žalobcov a následne súd zisťoval jeho dedičov. Po odročení pojednávania nariadeného na 18. apríl 2024 je ďalšie pojednávanie nariadené na 23. máj 2024.

3. Nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 59/2023 z 12. apríla 2023 bolo vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené ústavné práva namietané aj touto ústavnou sťažnosťou jedného zo žalobcov, ktorému bolo priznané finančné zadost'učinenie 8 000 eur. Nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 537/2023 z 23. novembra 2023 bolo vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené ústavné práva namietané aj touto ústavnou sťažnosťou, a to ďalších 11 žalobcov, z ktorých jednému bolo priznané finančné zadost'učinenie 8 000 eur a zvyšným desiatim po 2 500 eur, keďže títo na rozdiel od sťažovateľa, ktorému bolo priznaných 8 000 eur, sa stali účastníkmi konania rovnako ako sťažovatelia v tomto konaní až v októbri 2017.

III.

4. Namietané porušenie ústavných práv sťažovateľa identifikujú v celkovej dĺžke konania vyše 17 rokov, čo zodpovedá odmietnutiu spravodlivosti. Zdôrazňujú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej je potrebné posudzovať dĺžku konania ako celok,

nie preskúmať jednotlivé jeho fázy. Okresnému súdu vyčítajú neefektívny postup v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na vstup ďalších účastníkov na stranu žalobcov a opakovaným nariadovaním pojednávania a ich následným odročovaním.

5. Podľa okresného súdu je ústavná sťažnosť nedôvodná, keďže vec bola pridelená celkom deviatim sudcom a je komplikovaná tým, že po rozšírení počtu žalobcov v roku 2017 dvadsať z nich zomrelo, a preto sa čakalo na skončenie konaní o dedičstve, aby bolo možné pokračovať s ich dedičmi. S ohľadom na počet žalobcov (aktuálne 113) je vec extrémne procesne zložitá. Okrem toho aj sťažovatelia a ich predchodcovia prispeli k prieťahom (odročovanie pojednávania na ich návrhy, nemožnosť doručenia zásielok). Podľa okresného súdu sa vo veci okrem obdobia pandémie konalo v rámci objektívnych personálnych a časových možností.

IV.

6. Nie je dôvod odchyliť sa od záverov ústavného súdu v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 537/2023 z 23. novembra 2023, ktorý sa týkal sťažovateľov v rovnakom postavení v tom istom konaní všeobecného súdu. Treba ich len zopakovať.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, ktoré znamená nastolenie právnej istoty (I. ÚS 264/2021). Pri posudzovaní otázky, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je potrebné zohľadniť tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, správanie strany sporu a postup samotného súdu (IV. ÚS 272/04). Súčasťou prvého kritéria je aj povaha prerokúvanej veci.

8. Sťažovatelia sa účastníkmi konania stali v októbri 2017 právoplatnosťou uznesenia okresného súdu z februára 2016. Predmet napadnutého konania tvorí bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Konanie je zložitejšie z hľadiska procesného, keď v ňom vystupuje množstvo žalobcov, čo sa spája s potrebou rozhodovania o vstupe dedičov po zomrelých žalobcoch. Žiadna právna ani skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť takmer 17 rokov trvajúce súdne konanie na jednej inštancii. Neboli zistené také skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu konkrétnych sťažovateľov. Celkovú dĺžku konania najzásadnejšie ovplyvnilo rozhodovanie o návrhu na vstup ďalších žalobcov.

9. Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť súdu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty. Možno zotrvať na závere, že celková dĺžka konania na okresnom súde vybočuje z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia v primeranej lehote. Je tomu tak aj pri zohľadnení opatrení v období pandémie, ktoré nepochybne ovplyvňovali činnosť okresného súdu. Preto bolo v rozsahu uplatnených ústavných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyhovené. Keďže príkaz konať bez zbytočných prieťahov už ústavný súd vyslovil v náleze č. k. IV. ÚS 59/2023-34 z 12. apríla 2023, nebol dôvod ho opakovať.

10. Nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti v rozsahu namietaného porušenia ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. K vysloveniu porušenia týchto práv môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie okolnosti, najmä predmet konania, možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti. Tak tomu v prípade sťažovateľov, ktorí sú účastníkmi konania od októbra 2017, nie je.

11. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade. S prihliadnutím na vstup sťažovateľov do napadnutého konania až v roku 2017, celkovú dĺžku a fázu konania, správanie sťažovateľov, procesnú náročnosť a postup súdu bolo sťažovateľom rovnako ako v predchádzajúcom náleze podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie každému po 2 500 eur s tým, že vo zvyšnej časti ich návrhu nebolo vyhovené.

V.

12. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 856,75 eur.

13. Sťažovatelia v predchádzajúcich dvoch konaniach o ústavných sťažnostiach boli zastúpení tým istým advokátom ako v tomto konaní a bola im priznaná náhrada trov právneho zastúpenia 493,10 eur a 3 085,10 eur. Vzhľadom na to, že uplatnenie práv sťažovateľov vychádzalo z rovnakého skutkového a právneho základu, pričom sťažovatelia sa vyslovenia porušenia ústavných práv nehospodárne nedomáhali už spolu so sťažovateľmi, o ktorých ústavných sťažnostiach bolo rozhodnuté predchádzajúcimi nálezmi, nebol dôvod na to, aby vzhľadom na zastúpenie viacerých sťažovateľov bolo priznané zvýšenie základnej sadzby tarifnej hodnoty podľa § 13 vyhlášky. Náhrada trov právneho zastúpenia 856,75 eur v podstate zodpovedá náročnosti zastúpenia, keď advokát sťažovateľov vychádzal z už skoršej ústavnej sťažnosti, ktorú podal v obdobnom znení nezohľadňujúcim závery predchádzajúceho nálezu ústavného súdu. To malo rovnako ako pri predchádzajúcej ústavnej sťažnosti za následok, že jej nebolo vyhovené v rozsahu proti postupu krajského súdu a v rozsahu uvedených ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Robert Šorl
predseda senátu